
A köztulajdonban álló gazdasági társaságok üzgyvezetésének sajátossága

Lehoczki Zóra Zsófia*

---

1. Bevezetés

a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) jogi személyek, azon belül is a gazdasági társaságok üzgyvezetésére, a vezető tisztségviselők tevékenységére és felelősségére irányadó szabályait számos tanulmány dolgozta fel a normaszöveg ismertté válását követően.¹ A Ptk. rendelkezései közül az egyik legnagyobb jogirodalmi visszhangot a 6:541. § keltette, amely szabály a vezető tisztségviselő és a jogi személy egyetemleges felelősségét mondta ki a vezető tisztségviselő által e jogviszonyával összefüggésben harmadik személynek okozott károkért. Ezt a szabályt azonban a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény módosításáról szóló 2016. évi LXXVII. törvény 2016. július 1-től hatályon kívül helyezte.² A vezető tisztségviselőknek egy, az előzőekben említettől eltérő relációban, a hitelezőkkel szemben fennálló felelősségének szabályozása azonban továbbra is kiemelt szakmai figyelemmel kísért kérdéskör, ami meglehetősen komplex, tekintettel arra, hogy a Ptk. mellett a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.) és a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a

---

* PhD-hallgató. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Államtudományi és Közigazgatási Kar, Közigazgatás-tudományi Doktori Iskola.

¹ Lásd többek között: CSEHI Zoltán: A vezető tisztségviselő polgári jogi felelősségének alapjai és irányai az új Polgári Törvénykönyv alapján. In.: CSEHI Zoltán – SZABÓ Marianna (szerk.): *A vezető tisztségviselő felelőssége*. Budapest. CompLex Kiadó. 2014. 9-50.o., DZSULA Marianna: A vezető tisztségviselő kártérítési felelőssége a jogi személynek okozott károkért. In.: KARSAI Andrea – ELEK Balázs (szerk.): *Tanulmányok a Debreceni Ítéltábla 10 éves évfordulójára*. Debrecen. Debreceni Ítéltábla. 2016. 217-237.o., KISFALUDI András: A jogi személy vezető tisztségviselőjének felelőssége az új Polgári Törvénykönyvben. In.: CSEHI Zoltán – KOLTAY András – LANDI Balázs – POGÁCSÁS Anett (szerk.): *(L)ex Cathedra et Praxis – Ünnepi kötet Lábady Tamás 70. születésnapja alkalmából*. Budapest. Pázmány Press. 2014. 307-338.o., BARTA Judit – MAJOROS Tünde: A vezető tisztségviselő társasággal szembeni és harmadik személynek okozott károkért való felelősségének neuralgikus kérdései. *Miskolci Jogi Szemle*. 2015/2. sz. 5-16.o., KEMENES István: A vezető tisztségviselő deliktualis kártérítési felelősségéről: kételyek a Ptk. 6:541. §-ával kapcsolatban I-III. *Céghírnök*. 2014/11. sz. 3-9.o., 2014/12. sz. 3-5.o., 2015/1. sz. 3-5.o., TÖRÖK Tamás: A vezető tisztségviselő hitelezőkkel szembeni felelősségével kapcsolatos álláspontok. *Polgári Jog*. 2016/11. sz.

² 2016. évi LXXVII. tv. 24. § c) pont, 30. §

továbbiakban: Cstv.) is tartalmaz a jogintézményre irányadó rendelkezéseket. A vezető tisztségviselők hitelezőkkel szembeni felelőssége és az említett jogszabályi rendelkezések kapcsán a jogalkalmazásban felmerült kérdések feltárása és szükség esetén iránymutatás adása céljából a Kúria joggyakorlat-elemző csoportot állított fel.³

A téma iránti fokozott érdeklődés azonban jellemzően a piaci gazdasági társaságokra irányul és nem terjed ki a köztulajdonban álló gazdasági társaságok sajátosságainak, specialitásainak feltárására. Már a gazdasági társaságok szabályainak a magánjogi kódexen kívüli, önálló társasági törvényben történő rögzítése kapcsán megfogalmazódott az az álláspont, hogy a kereskedelmi és a társasági törvények rendelkezéseit elsősorban a profitmaximalizálásra törekvő,⁴ üzleti célú szervezetekre modellezték,⁵ meggyőződésünk szerint ez az állítás a Ptk. Harmadik Könyve kapcsán is helytálló. Így szükségszerűen felmerül a kérdés, hogy az állami vagy helyi önkormányzati tulajdonban álló gazdasági társaságok kapcsán szükség van-e speciális, kifejezetten az említett szervezetekre irányadó szabályok megalkotására. Ezt a kérdést a jogalkotó részben megválaszolja azzal, hogy számos jogszabály tartalmaz kifejezetten az állam vagy a helyi önkormányzat részvételével működő gazdasági társaságra irányadó szabályokat. Ezek a jogszabályi rendelkezések, mivel a Ptk. Harmadik Könyvében foglalt általános rendelkezésekhez képest speciális, kifejezetten az állami vagy önkormányzati tulajdonban álló gazdasági társaságokra irányadó rendelkezéseket tartalmaznak, meggyőződésünk szerint pontosítják és esetenként felülírják a Ptk. szabályait.

A tanulmány célja a Ptk. kapcsolódó rendelkezéseinek áttekintését és a köztulajdonban álló gazdasági társaságok rövid bemutatását követően az utóbbi szervezetek ügyvezetésére irányadó sajátosságok vizsgálata. Az esszében az állami vagy helyi önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságok operatív szervezetre vonatkozó jogszabályi rendelkezések áttekintése és elemzése mellett vizsgáljuk, hogy az említett jogi személyek vagyongazdálkodására irányadó követelmények befolyásolják-e a vezető tisztségviselők tevékenységét, végül néhány kritikai gondolatot felvázolunk a felelősségi kérdések kapcsán is. A köztulajdonban álló gazdasági társaságok ügyvezetési sajátosságainak bemutatásával további célunk ezen jogi személyek piaci gazdasági társaságokhoz viszonyított nagyfokú specialitásának érzékeltetése, ami a jelenlegi fragmentált és több jogforrásban rendezett szabályozás helyett a jövőben ezen szervezetek szabályainak egy jogszabályban történő összefoglalását teheti indokolttá.

³ A joggyakorlat-elemző csoport felállításáról a Kúria elnöke 2016. január 20-án döntött, a joggyakorlat-elemző csoport által elkészített összefoglaló véleményt a Kúria Polgári Kollégiuma 2017. február 6-án fogadta el. Az összefoglaló véleményt lásd: http://www.kuria-birosag.hu/sites/default/files/joggyak/osszefoglalo_velemeney_6.pdf [Letöltés: 2018. 04. 17.]

⁴ Zoványi Nikolett is hangsúlyozza, hogy az állam azonban - ideális esetben - nem a profitmaximalizálás céljából, hanem valamely „közhasznúsági érdek kiszolgálása” érdekében vesz részt tagként gazdasági társaságok működésében. Lásd: ZOVÁNYI Nikolett: Szereptévesztés megtámogatva. Az állam magánjogi szerepkörének anomáliái. 361.o. *Magyar Jog*. 2016/6. szám. 359-365.o.

⁵ SÁRKÖZY Tamás: A közérdek érvényesítésére kötelezett gazdasági társaságokról. 310.o. In: BODZÁSI Balázs (szerk.): *Ünnepi tanulmányok Balásházy Mária tiszteletére*. Budapest. Budapesti Corvinus Egyetem Gazdasági Jogi Intézet. 2010. 310-319.o.

2. A Ptk. irányadó rendelkezéseinek áttekintése

A Ptk. 3:1. § (5) bekezdése rögzíti – és a jogi személyiség egyik attribútuma –, hogy a jogi személy az ügyvezetését ellátó szervezettel rendelkezik.⁶ A gazdasági társaság alapítói és tagjai a jogi személy szervezetének kialakítása és szabályozása során főszabály szerint nagyfokú szabadságot élveznek, a Ptk. 3:4. § (3) bekezdésében rögzített korlátok között a létesítő okiratban eltérhetnek a Ptk.-nak a jogi személyek szervezetére és működésére irányadó szabályaitól.⁷ A belső ellenőrző szerv – a felügyelőbizottság – és az állandó könyvvizsgáló létrehozásától, illetve megválasztásától eltérően a vezető tisztségviselő kijelölése vagy megválasztása nem mellőzhető, hiszen az ügyvezetést ellátó szervezet léte a jogi személyiség egyik ismérve, valamint a jogi személy első vezető tisztségviselőjét már a létesítő okirat is megnevezi.⁸

A Ptk. 3:21. § (1) bekezdése meghatározza az ügyvezetés fogalmát, eszerint „a jogi személy irányításával kapcsolatos olyan döntések meghozatalára, amelyek nem tartoznak a tagok vagy az alapítók hatáskörébe, egy vagy több vezető tisztségviselő vagy a vezető tisztségviselőkből álló testület jogosult”. A jogi személy fikciós jellegére, fizikai formában történő megjelenésének és cselekvőképességének hiányára tekintettel önálló cselekvésre nem képes, tevékenységét csak természetes személyek útján gyakorolhatja, a szervezet nevében eljáró személyek tevékenysége a jogi személy tevékenységének minősül.⁹ Az ügyvezetés lényegében tehát a jogi személy ügyeiben való, vezető tisztségviselő(k) általi, azon döntéshozatali tevékenységet – a társaság számára kínálgató cselekvési lehetőségek közötti választások sorozatát¹⁰ - jelenti, ami egyrésztől nem tartozik az alapítók vagy a tagok – azaz a legfőbb szerv - kizárólagos döntési jogkörébe, másrésztől pedig összefügg a jogi személy irányításával.¹¹ Csehi Zoltán különbséget tesz a szűkebb és a tágabb értelemben vett ügyvezetés között, álláspontja szerint az ügyvezetés szűkebb értelemben kizárólag a jogi személy belső ügyeinek intézését jelenti, tágabb értelemben azonban magában foglalja a jogi személy működésével kapcsolatos, a vezető tisztségviselő kompetenciájába tartozó valamennyi kérdést, így például az alkalmazottak felvételét, az üzleti döntések meghozatalát és a közterhek megfelelő módon és időben történő kiegyenlítését is.¹²

Az ügyvezetés tartalmának pontos meghatározása kiemelt jelentőséggel bír, hiszen a vezető tisztségviselő a jogi személlyel szemben csak az ügyvezetési

⁶ PAPP Tekla: Vázlatos áttekintés a jogi személyről az új Polgári Törvénykönyv apropóján. 158.o. *Pro Publico Bono Magyar Közigazgatás*. 2014/2. sz. 150-159.o.

⁷ Ptk. 3:4. § (2) bek.

⁸ Ptk. 3:5. § f) pont

⁹ PAPP Tekla: A jogi személy általános szabályai. 412.o. In.: OSZTOVITS András (szerk.): *A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja I. kötet*. Budapest. Opten Informatikai Kft. 2014. 359-460.o.

¹⁰ KISFALUDI András – SZABÓ Marianna (szerk.): *A gazdasági társaságok nagy kézikönyve*. Budapest. CompLex Kiadó. 2008. 333.o.

¹¹ VÉKÁS Lajos – GÁRDOS Péter (szerk.): *Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz 1. kötet*. Budapest. Wolters Kluwer. 2014. 230.o.

¹² CSEHI im. 22.o.

tevékenysége körében okozott károkért tartozik felelősséggel, az ügyvezetés körébe nem tartozó cselekvésért vagy mulasztásért a vezető tisztségviselő nem vonható felelősségre. Az ügyvezetési tevékenység tartalmát nagyban befolyásolja, hogy melyek azok a kérdések, amelyekben döntéshozatalra a legfőbb szerv jogosult. Kisfaludi András álláspontja szerint jellemző, hogy az alapítók és a tagok csak a legfőbb, stratégiai jellegű döntéshozatalt tartják fenn maguk számára, minden más kérdésben a vezető tisztségviselők határoznak.¹³ Ezt a megállapítást alátámasztja, hogy a legfőbb szerv csak bizonyos időközönként, de legalább évente egyszer – a számviteli törvény szerinti éves beszámoló elfogadása és a nyereség felosztásáról szóló döntés meghozatala kapcsán – ülésezik, ezzel szemben a vezető tisztségviselő tevékenységvégeztése folyamatos, az ügyvezetési tevékenység állandósult vezetői tevékenységet igényel.¹⁴ Lőrincz György azonban felhívja a figyelmet, hogy a legfőbb szerv a saját döntési jogkörének szinte korlátlan növelésére, kiterjesztésére jogosult, ami értelemszerűen szűkíti a vezető tisztségviselők döntési kompetenciáját.¹⁵ Meggyőződésünk szerint annak a meghatározása, hogy melyek azok a kérdések, amelyekben a legfőbb szerv dönt és melyek azok, amelyek a vezető tisztségviselő döntési kompetenciájába tartoznak, nagyban függ a társaság méretétől, tevékenységétől, taglétszámától és a társaság formájától, így a döntési hatáskörök rögzítése társaságonként eltérő és az adott szervezet sajátosságaihoz igazodik. A köztulajdonban álló gazdasági társaságoknál szintén nyitva áll a kérdés, hogy melyek azok a döntések, amelyek meghozatalában a tulajdonosi joggyakorló a legfőbb szervi határozathozatalával útján – egyszemélyes társaság esetén a legfőbb szerv „egyedüli tagjaként” – közvetlenül részt kíván venni és melyek azok, amelyekben teret enged az ügyvezetést ellátó személynek.

A Ptk. 3:21. § (2) bekezdése rögzíti, hogy a vezető tisztségviselő az ügyvezetési tevékenység ellátása során a jogi személy érdekeinek megfelelően köteles eljárni, azaz az egyes cselekvési lehetőségek közötti választás során a szervezet érdekeit kell szem előtt tartania.¹⁶ Ezt az előírást ismételten rögzíti a Ptk. a gazdasági társaságok közös szabályai között.¹⁷ A szabály kimondása azért jelentős, mert a gazdasági társaság érdekei nem feltétlenül azonosak a vezető tisztségviselő, illetve a társasági tagok érdekeivel, így fontos rögzíteni, hogy az egymással konkuráló érdekek közül az ügyvezetést ellátó személynek melyik érdek érvényesülését kell döntéseivel elősegítenie. A fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet beálltát

---

¹³ KISFALUDI im. 309.o.

¹⁴ NOCHTA Tibor: *Társasági jog*. Budapest-Pécs. Dialóg Campus. 2011. 140.o.

¹⁵ LŐRINCZ György: Újabb kérdések és viták a vezető tisztségviselő jogállásáról. 4.o. *Gazdaság és Jog*. 2017/9. sz. 3-10.o.

¹⁶ AUER Ádám – BAKOS Kitti – BUZÁSI Barnabás – FARKAS Csaba – NÓTÁRI Tamás – PAPP Tekla: *Társasági jog*. Szeged. Lectum Kiadó. 2011. 158.o.

¹⁷ Ptk. 3:112. § (2) bek.

követően a Ptk.¹⁸ és más jogszabályok – így pl. a Cstv.¹⁹ – a hitelezői érdekek figyelembe vételét is elvárják a vezető tisztségviselőtől.²⁰²¹

A Ptk. a jogi személy általános szabályai között rögzíti a vezető tisztségviselővel szemben támasztott követelményeket és kizáró okokat,²² a vezető tisztségviselői megbízás megszűnésének eseteit,²³ a vezető tisztségviselő jogi személlyel és harmadik személyekkel szembeni felelősségére irányadó szabályokat,²⁴ valamint az ügyvezetést ellátó személy titoktartási és felvilágosítási kötelezettségét.²⁵ Utóbbi rendelkezés célja a vezető tisztségviselő és a jogi személy tagjai között fennálló információs aszimmetria csökkentése,²⁶ ugyanis az ügyvezetést ellátó személyek – a jogi személy tagjaival ellentétben - rendszeresen hozzájutnak a jogi személy működése kapcsán releváns információkhoz, a vezető tisztségviselők felvilágosítás nyújtási és betekintést biztosítási kötelezettsége azonban némiképp egyensúlyba hozza a mérleg két serpenyőjét.

A Ptk. a gazdasági társaságok közös szabályai között rögzíti, hogy a társaság vezető tisztségviselője ezen tevékenységét megbízási jogviszonyban vagy munkaviszonyban²⁷ látja el,²⁸²⁹ főszabály szerint öt éven keresztül.³⁰ Tevékenységvégeztése során a gazdasági társaság érdekeinek elsődlegessége alapján, önállóan jár el a jogszabályok és a társasági szerződés rendelkezéseinek és a legfőbb szerv által hozott határozatoknak megfelelően. A vezető tisztségviselőt a társaság tagjai nem utasíthatják, hatáskörét a legfőbb szerv nem vonhatja el.³¹ Ahogyan arra már korábban utaltunk, meghatározó jelentősége van annak, hogy

¹⁸ Ptk. 3:118. §

¹⁹ Cstv. 33/A. § (1) bek.

²⁰ TÖRÖK Gábor: A jogi személy szervezete és képviselője. 58.o. In.: SÁRKÖZY Tamás (szerk.): *A jogi személy – Az új Ptk. magyarázata II/VI.* Budapest. HVG-ORAC. 2014. 53-68.o.

²¹ Mohai Máté rámutat arra, hogy a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény 30. § (3) bekezdésével szemben a Ptk. szerint a vezető tisztségviselőnek fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet esetén nem a hitelezők érdekeinek elsődlegessége alapján, hanem a hitelezői érdekek figyelembe vételével kell eljárnia. A szerző ebből arra következtet – álláspontunk szerint helytállóan -, hogy a vezető tisztségviselőnek a fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet beállta után is elsődlegesen a társaság érdekeit szem előtt tartva kell eljárnia, figyelembe véve e mellett a hitelezői érdekeket is. Lásd: MOHAI Máté: A vezető tisztségviselők felelősségének hitelezővédelmi aspektusairól. 10-11.o. *Gazdaság és Jog.* 2016/1. sz. 8-14.o.

²² Ptk. 3:22. §

²³ Ptk. 3:25. §

²⁴ Ptk. 3:24. §

²⁵ Ptk. 3:23. §

²⁶ VÉKÁS – GÁRDOS im. 233.o.

²⁷ A jogviszony jellege az igényérvényesítési fórum kapcsán is jelentőséggel bír, abban az esetben, ha a vezető tisztségviselő tevékenységét munkaviszonyban látja el, a jogi személy által a vezető tisztségviselővel szemben indított kártérítési per a közigazgatási és munkaügyi bíróság hatáskörébe tartozik. Lásd: BDT 2017. 3706. I.

²⁸ Ptk. 3:112. § (1) bek.

²⁹ Lőrincz György a jogi személy vezető tisztségviselője kapcsán a Ptk. 3:21. § szövegezéséből kiindulva felveti, hogy a megbízási jogviszony és a munkaviszony mellett a vezető tisztségviselő és a jogi személy között ún. megbízási, mint nem nevesített atipikus szerződés is létrejöhet. [Lásd: LŐRINCZ im. 4.o.] Lőrincz ezen álláspontjával nem értünk egyet, álláspontunk szerint a vezető tisztségviselő és a jogi személy között minden esetben munkaviszony vagy megbízási jogviszony jön létre.

³⁰ Ptk. 3:114. §

³¹ Ptk. 3:112. § (2) bek.

melyek azok a döntések, amelyek meghozatala a legfőbb szerv hatáskörébe tartozik, ugyanis minden más kérdésben az ügyvezetés jogosult dönteni, utólag ezekről a hatásköröktől önkényesen nem foszthatja meg a legfőbb szerv a vezető tisztségviselőt.

A gazdasági társaságok közös szabályai között rögzíti továbbá a Ptk. a vezető tisztségviselőkre irányadó összeférhetlenségi előírásokat,³² a cégjegyzésre irányadó szabályokat,³³ a vezető tisztségviselő társasággal és harmadik személyekkel szembeni kártérítési felelősségének szabályait,³⁴ valamint a cégvezetőre vonatkozó rendelkezéseket.³⁵ A Harmadik Könyv sajátos szerkezetéből adódóan speciális rendelkezés hiányában a jogi személy általános szabályai kapcsán ismertetett szabályok is irányadók a gazdasági társaságok vezető tisztségviselőjének jogviszonyára.

3. A köztulajdonban álló gazdasági társaságok bemutatása

Ahogy azt a Bevezetésben is említettük, tanulmányunk célja a köztulajdonban álló gazdasági társaságok ügyvezetése sajátosságainak feltérképezése, ehhez azonban nélkülözhetetlen ezen szervezetek rövid áttekintése. Az állami vagy helyi önkormányzati részvétellel működő gazdasági társaságokra – heterogén csoportról lévén szó – nehezen adható egységes meghatározás.³⁶ Esszénkben ezen szervezetek egy szűkebb körére, a köztulajdonban álló gazdasági társaságokra fókuszálunk, melynek meghatározását a köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló 2009. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Taktv.) 1. § a) pontja tartalmazza.³⁷ Ezt a fogalmat egy további szűkítéssel tekintjük irányadónak, megállapításaink nem terjednek ki azokra a gazdasági társaságokra, amelyekben az állami részesedésszerzésre öröklés útján került sor.³⁸ Ennek az oka, hogy öröklés esetén az állam kényszerűségből válik egy társaság tagjává, a taggá válást nem előzi meg egy adott cél elérése érdekében hozott állami döntés. Meggyőződésünk szerint a „valódi” köztulajdonban álló gazdasági társaságok azok, amelyet az állam (vagy a helyi önkormányzat) alapított vagy amelyben a taggá

---

³² Ptk. 3:115. §

³³ Ptk. 3:116. §

³⁴ Ptk. 3:117-118. §§

³⁵ Ptk. 3:113. §

³⁶ LEHOCZKI Zóra Zsófia: Az állami részvétellel működő gazdasági társaságok csoportosítási nehézségei. 185-186.o. In.: MISKOLCZI BODNÁR Péter (szerk.): *XII. Jogász Doktoranduszok Országos Szakmai Találkozója*. Budapest. Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar. 2018. 185-195.o. (a továbbiakban LEHOCZKI 2018a)

³⁷ Taktv. 1. § a) pont: „Köztulajdonban álló gazdasági társaság: az a gazdasági társaság, melyben a Magyar Állam, helyi önkormányzat, a helyi önkormányzat jogi személyiséggel rendelkező társulása, többcélú kistérségi társulás, fejlesztési tanács, nemzetiségi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat jogi személyiségű társulása, költségvetési szerv vagy közalapítvány külön-külön vagy együttesen számítva többségi befolyással rendelkezik.”

³⁸ Az állam évente hozzávetőlegesen 100-120 társaságban szerez öröklés útján részesedést. Lásd: BOROS Anita: OECD Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises from Hungarian State-Owned Enterprises' Point of View. 8.o. *Pro Publico Bono Public Administration*. 2017/1. special edition. 6-25.o.

válásról az állam döntött, és a speciális jogszabályi rendelkezések is elsősorban ezen szervezetek vonatkozásában értelmezhetőek és irányadók. További szűkítés, hogy ezek a jogi személyek jellemzően korlátolt felelősségű társasági vagy részvénytársasági formában működnek, tekintettel arra, hogy az állam és a helyi önkormányzat csak olyan gazdálkodó szervezetben vehet részt, amelyben felelőssége nem haladja meg vagyoni hozzájárulásának mértékét.³⁹

A köztulajdonban álló gazdasági társaságok szabályozásának sajátossága, hogy ezek a szervezetek is gazdasági társasági formában működnek, ezért szabályozásuk alapját a Ptk. Harmadik Könyvében foglaltak jelentik. A generális szabályok mellett azonban számos más jogszabály tartalmaz az állami tulajdonban lévő gazdasági társaságokra irányadó speciális rendelkezéseket, példaként említendő Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény), az Nvtv., az Ávtv., valamint a Taktv. is.⁴⁰ Ahogyan azt a Bevezetésben is kiemeltük, álláspontunk szerint ezek a sajátos rendelkezések pontosítják és esetenként felülírják a Ptk. generális szabályait. Az államot és a helyi önkormányzatot megillető társasági részesedések a nemzeti vagyonba tartoznak,⁴¹ ezért meggyőződésünk szerint a nemzeti vagyonnal történő gazdálkodásra irányadó alapelvek a társasági részesedésen keresztül a szervezet működésére és döntéshozatalára is hatással vannak.⁴²

A köztulajdonban álló gazdasági társaságok nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőséggel bírnak, tekintettel arra, hogy ezek a szervezetek állítják elő a GDP jelentékeny részét, valamint szerepük a foglalkoztatás terén is meghatározó.⁴³ Ezek a társaságok közpénzekkel gazdálkodnak és számos esetben közfeladatot látnak el,⁴⁴ ennek következtében az általuk elérni kívánt cél is nagyban különbözik a klasszikus piaci társaságokétól. Utóbbi jogi személyek ugyanis üzletszerű gazdasági tevékenység folytatásával nyereség realizálására törekednek, amelyet a legfőbb szerv döntése alapján osztalék formájában tagjaik között felosztanak vagy az osztalékfizetés mellőzése esetén a társaság fejlesztésére, modernizálására és ezáltal versenyképességük növelésére fordítanak. Ezzel szemben a köztulajdonban álló gazdasági társaságok álláspontunk szerint elsődlegesen nem

³⁹ 2007. évi CVI. törvény az állami vagyonról (a továbbiakban: Ávtv.) 29. § (1) bek., 2011. évi CXCVI. törvény a nemzeti vagyonról (a továbbiakban: Nvtv.) 9. § (2) bek.

⁴⁰ A Ptk. rendelkezéseitől eltérő, speciális szabályok áttekintéséhez lásd: FAZEKAS Marianna (szerk.): *Közgazgatási jog. Általános rész II.* Budapest. ELTE Eötvös Kiadó. 2017. 109-110.o., AUER Ádám – PAPP Tekla: A corporate governance jelentősége köztulajdonban lévő gazdasági társaságoknál. 214-217.o. *Jogtudományi Közöny.* 2017/5. sz. 210-219.o.

⁴¹ Nvtv. 1. § (2) bek. c) pont

⁴² LEHOCZKI Zóra Zsófia: A gazdasági társaságok tőkéjének funkciói. *Polgári Jog.* 2018/3. sz. (a továbbiakban: LEHOCZKI 2018b)

⁴³ AUER – PAPP im. 218.o.

⁴⁴ Milhaupt és Pargendler szerint az állam legfontosabb célkitűzése a társasági részesedésszerzéssel a nyereség realizálása mellett a kitűzött közérdekű célok megvalósítása, elérése lehet. [Szerző fordítása, az eredeti szöveg: „Most importantly, states may use ownership of a firm to pursue public policy objectives in addition to profits.”] Lásd: MILHAUPT, Curtis J. – PARGENDLER, Mariana: RPTs in SOEs: Tunneling, Propping, and Policy Channeling. *ECGI Working Paper Series in Law.* March 2018. [Working Paper No. 386/2018.] 2.o. Forrás: http://ecgi.global/sites/default/files/working_papers/documents/finalmilhauptpargendler.pdf [Letöltés: 2018. április 18.]

nyereségszerzésre,⁴⁵⁴⁶ hanem a közfeladat megfelelő ellátásának biztosítására és ezzel a nemzeti vagyon alapvető rendeltetésének megvalósítására törekednek.⁴⁷

4. A köztulajdonban álló gazdasági társaságok ügyvezetésének sajátosságai

4.1. Az ügyvezetésre irányadó speciális szabályok. A Ptk. generális rendelkezéseit az állami vagy helyi önkormányzati részvétellel működő gazdasági társaságok kapcsán számos speciális szabály árnyalja, ezek az előírások azonban különböző jogszabályokban – fragmentáltan – helyezkednek el és esetenként nem egyértelmű, hogy azok valamennyi állami vagy helyi önkormányzati részvétellel működő gazdasági társaságra vagy azoknak csak egy szűkebb csoportjára irányadók.⁴⁸

Az említett speciális szabályok közül kifejezetten a vezető tisztségviselőre irányadó rendelkezéseket a Taktv. tartalmaz. A Ptk. főszabályként rögzíti, hogy a korlátolt felelősségű társaság ügyvezetését egy vagy több ügyvezető látja el,⁴⁹ részvénytársaságnál pedig főszabály szerint három természetes személy tagból álló igazgatóság választására kerül sor,⁵⁰ azzal, hogy az alapszabály rendelkezése alapján zártkörűen működő részvénytársaságnál vezérigazgató,⁵¹ nyilvánosan működő részvénytársaságnál⁵² pedig igazgatótanács működhet.⁵³ Az említett társasági formák közül a zártkörűen működő részvénytársaság ügyvezetése kapcsán a Taktv. a Ptk. rendelkezéseitől eltérő formát tesz főszabállyá azzal, hogy rögzíti, igazgatóság megválasztására csak abban az esetben kerül sor, ha azt a társaság jelentősége, mérete és működésének jellege indokolja, ennek hiányában az ügyvezetési tevékenységet vezérigazgató végzi.⁵⁴ Sem a Taktv., sem a jogszabály indokolása nem fejti ki, hogy mi az a társasági jelentőség, méret,

---

⁴⁵ Ehhez kapcsolódóan jegyzi meg Sárközy Tamás, hogy álláspontja szerint egy következetesen polgári államnak nem lehet feladata, hogy nyereségre törekedve vállalkozzon és ezáltal saját állampolgáraival versenyezzen. Lásd: SÁRKÖZY Tamás: *A korai privatizációtól a késői vagyontörvényig*. Budapest. HVG-ORAC. 2009. 192-193.o.

⁴⁶ Varga Judit álláspontja szerint az állami tulajdonban álló gazdasági társaságok is elsődlegesen profitszerzés érdekében végzik tevékenységüket. Lásd: VARGA Judit: Állami tulajdonban álló gazdasági társaságok közpénzügyi szabályozás által kijelölt mozgáster. 45.o. *Közjogi Szemle*. 2017/4. sz. 45-54.o.

⁴⁷ Nvtv. 7. § (1) bek., LEHOCZKI 2018b.

⁴⁸ Bővebben lásd: LEHOCZKI 2018a 186-187.o.

⁴⁹ Ptk. 3:196. § (1) bek.

⁵⁰ Ptk. 3:282. § (1) bek.

⁵¹ Ptk. 3:283. §

⁵² Megjegyzést érdemel, hogy témánk szempontjából a nyilvánosan működő részvénytársaságok csekély jelentőséggel bírnak, ugyanis az MNV Zrt. honlapján szereplő társasági portfólió alapján egyetlen olyan nyrt. van [RÁBA Járműipari Holding Nyrt.], amelyben az állami tulajdon mértéke az 50 %-ot meghaladja. Forrás:

http://www.mnvzrt.hu/felso_menu/tarsasagi_portfolio/mnvportfolio/tarsasagiportfolio/tobbsegi_tulajd_onu_tarsasagok [Letöltés: 2018. április 18.]

⁵³ Ptk. 3:285. § (1) bek.

⁵⁴ Taktv. 3. § (1)-(2) bek.

valamint működési jelleg, ami indokolja az igazgatóság létrehozását, így álláspontunk szerint az egyes köztulajdonban álló zrt-k kapcsán esetről esetre vizsgálandó, hogy fennáll-e olyan körülmény, ami a sajátos ügyvezető szerv létrehozását szükségessé teszi. Abban az esetben, ha a társaságnál igazgatóság létrehozása indokolt, a szerv létszámára is speciális rendelkezések irányadók. A Ptk. ugyanis csak az igazgatóság minimális létszámát határozza meg – három főben -, ez a szabály klauzikálisan kógens, ugyanis az alapszabály ennél kisebb taglétszámú igazgatóság létrehozását előíró rendelkezése semmis,⁵⁵ azonban három természetes személynél több tagot számláló igazgatóság működhet a társaságnál, a magánjogi kódex nem határoz meg felső korlátot az ügyvezetést ellátó szerv létszáma vonatkozásában. Ezzel szemben a Taktv. rögzíti, hogy a köztulajdonban álló zrt. igazgatósága a társaság jelentőségétől, méretétől és működésének jellegétől függően legalább három, legfeljebb öt természetes személy tagból áll, nemzetgazdasági szempontból kiemelkedő jelentőségű társaságnál az igazgatóság maximális létszáma hét fő.⁵⁶ Azaz ezeknél a szervezeteknél a tagok döntési autonómiája korlátozott, tekintve, hogy csak a Taktv. által rögzített létszámkereten belül mozoghatnak, ráadásul az igazgatósági tagok számának meghatározása ezen a kereten belül sem kizárólag a tagok döntésén múlik, mivel a létszám meghatározása elsődlegesen a társaság jelentőségének, méretének és működése jellegének a függvénye. Felmerül a kérdés, hogy a zártkörűen működő részvénytársaság alapítása során hogyan tudják meghatározni a tagok vagy az egyedüli részvényes, hogy a létrehozni kívánt szervezet pontosan milyen méretű lesz, valamint mekkora jelentőséggel bír majd működése során. Azaz kérdéses, hogyan határozzák meg az említett kritériumokra tekintettel az ügyvezető szerv létszámát. Meggyőződésünk szerint abban az esetben, ha a köztulajdonban álló zrt. működése során a tagok arra az álláspontra jutnak, hogy a társaság jelentősége, mérete és működési jellege az alapszabályban foglalttól eltérő létszámú igazgatóság működését indokolja, a tagok legalább 3/4-es szótöbbséggel módosíthatják a létesítő okiratot.⁵⁷ Ez a módosítás nem jelent különösebb nehézséget, ha az állam vagy a helyi önkormányzat az egyedüli részvényes, azonban ellentmondásokhoz vezethet, ha az államot vagy a helyi önkormányzatot megillető szavazati jog mértéke nem éri el a döntés meghozatalához szükséges – legalább 3/4-es - szótöbbséget és a kisebbségi részvényesek nem kívánják az igazgatóság taglétszámának módosítását. További észrevétel, hogy a Taktv. csak a zártkörűen működő részvénytársaságok ügyvezetésének létszáma kapcsán fogalmaz meg speciális rendelkezéseket, más, így leginkább korlátozott felelősségű társasági formában működő gazdasági társaságok vonatkozásában nem tartalmaz a társaság ügyvezetését ellátó személyek létszámára irányadó szabályt.

A köztulajdonban álló gazdasági társaságok ügyvezetésének szabályozása kapcsán a javadalmazás mértékének felső határa is rögzített a Taktv.-ben. A legfőbb szerv kötelessége szabályzatot alkotni többek között a vezető

⁵⁵ Ptk. 3:282. § (1) bek.

⁵⁶ Taktv. 3. § (3) bek.

⁵⁷ Ptk. 3:102. § (1) bek.

tisztségviselőket megillető javadalmazás, valamint a jogviszony megszűnése esetére biztosított juttatások módjának, mértékének elveiről és azok rendszeréről, amely szabályzat rendelkezéseitől érvényesen nem lehet eltérni.⁵⁸ A Taktv. nem rögzíti, hogy a szabályzat elfogadásához mekkora szótöbbségre van szükség, ez a probléma az egyszemélyes gazdasági társaságok esetében fel sem merül, azonban kérdéseket vehet fel azon társaságoknál, ahol az államot megillető szavazati jog mértéke több, mint 50 %, azonban önmagában nem elegendő például a 3/4-es szótöbbség eléréséhez.

A Taktv. a javadalmazás mértékének meghatározása kapcsán is korlátozza a tagok döntési autonómiáját, ugyanis előírja, hogy az igazgatóság elnökének e jogviszonyára tekintettel megállapított havi díjazása nem haladhatja meg a mindenkori kötelező legkisebb munkabér hétszeresét, az igazgatóság többi tagja esetén pedig a mindenkori kötelező legkisebb munkabér ötszörösét.⁵⁹ Az igazgatóság elnökének vagy más tagjának e jogviszonyára tekintettel a megbízás megszűnése esetére juttatás nem biztosítható.⁶⁰ Álláspontunk szerint ezek a szabályok a társasággal megbízási jogviszonyban és munkaviszonyban álló vezető tisztségviselőkre egyaránt irányadók. Felmerül azonban a kérdés, hogy a hivatkozott rendelkezések a vezérigazgatóra, valamint a korlátolt felelősségű társaság ügyvezetőjére irányadók-e, hiszen a törvény szövege csak az igazgatóság elnökének és többi tagjának javadalmazásáról rendelkezik, a vezérigazgatót és az ügyvezetőt nem említi. Így nyitott a kérdés, hogy a vezérigazgatót és az ügyvezetőt megillető díjazás maximuma az igazgatóság elnökével vagy tagjaival azonos, avagy rájuk nem vonatkozik a Taktv. 6. § (1) bekezdésében rögzített korlátozás. Egy természetes személy legfeljebb egy köztulajdonban álló gazdasági társaságnál betöltött vezető tisztségviselői megbízás után részesülhet javadalmazásban.⁶¹ Ezen korlátozás kapcsán indokoltnak tartjuk kiemelni, hogy az kifejezetten a köztulajdonban álló társaságoknál betöltött vezető tisztségviselői pozícióra irányadó, azaz egy természetes személy több állami vagy helyi önkormányzati részvétellel működő gazdasági társaságnál betöltött vezető tisztségviselői pozíció után részesülhet – akár a Taktv. által meghatározott mértéket meghaladó – javadalmazásban, amennyiben azok nem minősülnek köztulajdonban állónak. A javadalmazás maximumának törvényi meghatározása álláspontunk szerint több szempontból is nehézségekhez vezethet. Megkérdőjelezhető, hogy a Taktv. által rögzített javadalmazási maximum alkalmas-e a versenyszféra által hasonló pozíciók betöltéséért kínált bérekkel felvenni a versenyt, azaz biztosítja-e, hogy a köztulajdonban álló gazdasági társaságok vezető tisztségviselőit az arra legalkalmasabb, magasan kvalifikált és kellő gyakorlati tapasztalattal rendelkező szakemberek lássák el. Az állami vagy helyi önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságokkal szemben álláspontunk szerint megalapozott elvárás, hogy ezen szervezetek működése egyfajta mintaként és mérceként szolgáljon más gazdasági társaságok számára. Ebből következik,

⁵⁸ Taktv. 5. § (3)-(4) bek.

⁵⁹ Taktv. 6. § (1) bek.

⁶⁰ Taktv. 6. § (3) bek.

⁶¹ Taktv. 6. § (4) bek.

hogy a társaság mindennapi irányítását végző operatív szerv tagjaival szemben is fokozott elvárások mutatkoznak, kérdéses, hogy az ezen követelményeket teljesítő vezető tisztségviselő számára mennyire megfelelő és vonzó javadalmazás a mindenkori kötelező legkisebb munkabér ötszöröse vagy hétszerese. Másodsorban a szabályozás alkalmassága abból – az általunk előbb kiemelt – szempontból is megkérdőjelezhető, hogy csak egy köztulajdonban álló gazdasági társaságnál betöltött vezető tisztségviselői pozíció után részesülhet a természetes személy javadalmazásban, azonban a jogszabályok – az összeférhetetlenségi szabályoktól eltekintve⁶² – nem zárják ki, hogy az ügyvezetést ellátó személy más társaságnál is hasonló pozíciót vállaljon. Így felmerülhet az az eset, hogy a köztulajdonban álló társaság vezető tisztségviselője jövedelemmaximálás céljából más - köztulajdonban álló gazdasági társaságnak nem minősülő - szervezetnél is hasonló pozíciót tölt be, melynek következtében kérdésessé válik, hogy mennyire tudja lelkiismeretesen és alaposan, a társaság érdekeit szem előtt tartva ellátni a köztulajdonban álló gazdasági társaság ügyvezetését.

A köztulajdonban álló gazdasági társaságokkal szemben fokozottan érvényesül a transzparencia követelménye, ezért ezeknek a szervezeteknek számos, a vezető tisztségviselőkkel kapcsolatos adatot közzé kell tenniük. A kötelező közzététel kiterjed a vezető tisztségviselő nevére, tisztségére vagy munkakörére, valamint a társasággal fennálló jogviszonyára tekintettel kapott különböző pénzügyi juttatásokra.⁶³ A törvény az utóbbi adatszoport tekintetében különbséget tesz a társasággal megbízási jogviszonyban,⁶⁴ valamint munkaviszonyban álló vezető tisztségviselők között. A közzétett adatok a közzétételt követő két évig nem távolíthatók el.⁶⁵ Amellett, hogy a közzéteendő adatok jelentős része a vezető tisztségviselőhöz kapcsolódik, a közzétételi kötelezettség is a vezető tisztségviselőt terheli, amennyiben ezt a kötelezettségét elmulasztja vagy annak késedelmesen vagy hiányosan tesz eleget, törvényességi felügyeleti eljárás kezdeményezhető.⁶⁶ A törvényességi felügyeleti eljárás megindítása esetén a cégbíróság az eljárás alapjául szolgáló jogsértés pontos megjelölésével és a jogkövetkezményekre történő figyelmeztetéssel felhívja a céget, hogy a végzésben meghatározott határidőn belül írásban nyilatkozzon arról, hogy vitatja-e az eljárás megindításának alapjául szolgáló okokat és körülményeket vagy amennyiben azokat nem vitatja, akkor a törvényt sértő állapotot szüntesse meg.⁶⁷ Amennyiben a gazdasági társaság nem tesz eleget a törvényes állapot helyreállítására irányuló kötelezettségének, a cégbíróság törvényességi felügyeleti intézkedés alkalmazására jogosult, ilyen intézkedés többek között a vezető tisztségviselőt sújtó – százezer forinttól tízmillió

⁶² Ptk. 3:115. §

⁶³ Taktv. 2. § (1) bek.

⁶⁴ Álláspontunk szerint az adatszolgáltatási kötelezettség teljesítését ténylegesen nem befolyásolja, azonban kiemelés érdemel, hogy a Taktv. a vezető tisztségviselő megbízási jogviszonya kapcsán nem a Ptk., hanem a 2014. március 15-én hatályát veszített, a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény rendelkezésére hivatkozik. Szintén elmulasztotta a jogalkotó a Taktv. rendelkezéseinek a hatályosítását a 3. § (2) bekezdésében.

⁶⁵ Taktv. 2. § (8) bek.

⁶⁶ Taktv. 2. § (7)-(8) bek.

⁶⁷ Ctv. 80. § (1) bek.

forintig terjedő - pénzbírság kiszabása, amennyiben a törvényességi felügyeleti eljárásra a vezető tisztségviselő adott okot.⁶⁸ Álláspontunk szerint a közzétételi kötelezettség elmulasztása vagy nem megfelelő teljesítése esetén a cégbíróság eljárásának okát a vezető tisztségviselő cselekvése vagy mulasztása képezi, így ebben az esetben fennállnak a vezető tisztségviselővel szemben kiszabható pénzbírság alkalmazásának feltételei.

4.2. A vezető tisztségviselők tevékenységét befolyásoló további rendelkezések. Az előző pontban áttekintettük a kifejezetten a vezető tisztségviselőkre irányadó törvényi rendelkezéseket, azonban véleményünk szerint más, a köztulajdonban álló gazdasági társaságokra irányadó speciális szabály is befolyásolja az ügyvezetést ellátó személyek tevékenységvégzését.

Ebben a vonatkozásban a speciális szabályok közül kiemelést érdemelnek az állami vagy helyi önkormányzati részvétellel működő gazdasági társaságok vagyongazdálkodására irányadó követelmények. Az Alaptörvény 38. cikk (5) bekezdése rögzíti, hogy „az állam és a helyi önkormányzatok tulajdonában álló gazdálkodó szervezetek törvényben meghatározott módon, önállóan és felelősen gazdálkodnak a törvényesség, a célszerűség és az eredményesség követelményei szerint”. Az Nvtv. 7. § (1) bekezdése meghatározza a nemzeti vagyon alapvető rendeltetését, valamit kimondja, hogy „a nemzeti vagyonnal felelős módon, rendeltetésszerűen kell gazdálkodni”. A (2) bekezdés szintén speciális, a nemzeti vagyonnal történő gazdálkodást szabályozó alapelveket is rögzít, előírja, hogy „a nemzeti vagyongazdálkodás feladata a nemzeti vagyon rendeltetésének megfelelő, az állam, az önkormányzat mindenkori teherbíró képességéhez igazodó, elsődlegesen a közfeladatok ellátásához és a mindenkori társadalmi szükségletek kielégítéséhez szükséges, egységes elveken alapuló, átlátható, hatékony és költségtakarékos működtetése, értékének megőrzése, állagának védelme, értéknövelő használata, hasznosítása, gyarapítása, továbbá az állam vagy a helyi önkormányzat feladatának ellátása szempontjából feleslegessé váló vagyontárgyak elidegenítése”. Az Ávtv. preambulumban a hatékonyság, eredményesség és költségtakarékosság követelményei jelennek meg. A Taktv. a költségtakarékosság alapelveinek érvényesítése érdekében fogalmaz meg különböző, a köztulajdonban álló gazdasági társaságokra irányadó rendelkezéseket. Meggyőződésünk szerint az említett alapelvek a nemzeti vagyon körébe tartozó társasági részesedéseken keresztül a társaság működésére és döntéshozatalára is hatással vannak. Álláspontunk szerint az előzőekben ismertetett alapelvek érvényesítésére a szervezet működése során folyamatosan törekedni kell, így azok érvényre juttatása és betartása – a társaság más szervei mellett – a vezető tisztségviselő kötelezettsége. A kapcsolódó jogszabályok explicit módon nem nevesítik az ügyvezetést ellátó személyek kapcsán ezt a feladatot, azonban szerintünk azzal, hogy a legfőbb szerv hatáskörébe nem tartozó irányítási feladatok ellátása és az ehhez kapcsolódó döntések meghozatala a vezető tisztségviselőket terheli, tevékenységük során figyelemmel kell lenniük a sajátos vagyongazdálkodási

---

⁶⁸ Ctv. 81. § (1) bek. b) pont

követelmények betartására, ami a piaci gazdasági társaságokkal összemérve többletkötelezettséget jelent az operatív szerv tagjai számára.

4.3. A köztulajdonban álló gazdasági társaságok vezető tisztségviselőinek felelőssége. A gazdasági társaságok vezető tisztségviselőinek felelősségét rendező szabályozás meglehetősen összetett, tekintve, hogy a Ptk. Harmadik Könyvében a jogi személyek közös és a gazdasági társaságok közös szabályai között, valamint a Cstv.-ben és a Ctv.-ben is szerepelnek felelősségi klauzulák. A köztulajdonban álló gazdasági társaságokra irányadó speciális jogszabályok nem tartalmaznak eltérő felelősségi rendelkezéseket, azonban álláspontunk szerint az állami vagy önkormányzati tulajdonban lévő szervezetek sajátos jellege a felelősség kapcsán is jelentőséggel bír. A felelősségi kérdések részletes elemzése nélkül az alábbi néhány pontban foglaljuk össze a kérdéskörhöz kapcsolódó gondolatainkat.

A vezető tisztségviselő által ügyvezetési tevékenysége során a társaságnak okozott károkért a szerződésszegéssel okozott károkért való felelősség⁶⁹ szabályai szerint tartozik felelősséggel a jogi személlyel szemben.⁷⁰ Amennyiben a szervezet és a vezető tisztségviselő között létrejövő kontraktusba a társaság jelentőségére vagy az ellátott feladatra tekintettel speciális, az operatív szerv tevékenységét részletesen meghatározó kikötéseket foglalnak, azzal a következménnyel járhat, hogy az ügyvezetést ellátó személy felelőssége más társaságokhoz képest jóval szélesebb körben és több esetben megállapíthatóvá válik. A felek közötti megállapodás tartalma a felmentvény megadása kapcsán is jelentőséggel bír, tekintve, hogy gazdasági társaság vezető tisztségviselője abban az esetben kapja meg a legfőbb szervtől a felmentvényt, ha az az ügyvezetési tevékenységét megfelelőnek ítéli,⁷¹ a megfelelő tevékenységellátás mércéje meggyőződésünk szerint egy közfeladatot ellátó köztulajdonban álló gazdasági társaság esetén meglehetősen magasra tehető. Abban az esetben, ha az előző alpontban összefoglalt vagyongazdálkodási követelmények érvényesítése is a vezető tisztségviselő feladata, az ügyvezetési tevékenység megfelelőssége kapcsán az egyes alapelvek betartása és megvalósítása is jelentőséggel bír.

A vezető tisztségviselő harmadik személyekkel szembeni felelősségének a kérdése leginkább a jogutód nélküli – de nem végelszámolással történő – megszűnés kapcsán merülhet fel. A likviditási problémáktól mentes működés során ugyanis az operatív szerv tagja csak akkor tartozik felelősséggel harmadik személyekkel szemben, ha a kárt szándékosan okozta és felelőssége ebben az esetben is a jogi személlyel egyetemleges.⁷²

A társaság jogutód nélküli megszűnése esetén azonban a hitelezők közvetlenül a vezető tisztségviselővel szemben érvényesíthetik kártérítési igényüket a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség szabályai szerint, ha a vezető tisztségviselő a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet beállta után a hitelezői

⁶⁹ Ptk. 6:142. §

⁷⁰ Ptk. 3:24. § (1) bek.

⁷¹ Ptk. 3:117. § (1) bek.

⁷² Ptk. 3:24. § (2) bek.

érdekeket nem vette figyelembe.⁷³ Véleményünk szerint a közfeladatot ellátó köztulajdonban álló gazdasági társaságok vezető tisztségviselőinek azonban a piaci társaságok ügyvezetési tevékenységét ellátó személyekhez képest több érdeket kell szem előtt tartaniuk mind a társaság működése, mind pedig a jogutód nélküli megszűnés során. Ennek az oka, hogy a közfeladat ellátása, amelybe a különböző közszolgáltatások nyújtása is beletartozik, egy, a társaságban közvetlen érdekeltséggel nem rendelkező, azonban a működés kapcsán kiemelt jelentőséggel bíró közösség, a lakosság érdekeit is szolgálja. Ebből következik, hogy a vezető tisztségviselőnek a fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet beállta esetén egyes döntései kapcsán azt is fel kell mérnie, hogy azok az érintett állampolgárokra milyen hatást gyakorolnak. Álláspontunk szerint ez a sajátos helyzet a hitelezői érdekek háttérbe szorulását, esetenként figyelmen kívül hagyását eredményezheti, ami alkalmas lehet a vezető tisztségviselő felelősségének megalapozására. Egyúttal az is kiemelendő, hogy ezekben az esetekben a hitelezői érdekek csorbulását eredményező döntés a közösség érdekeinek védelme érdekében született, így felmerül a kérdés, hogy a felvázolt szituációban indokolt-e a vezető tisztségviselő saját vagyonával történő helytállásának előírása. A kapcsolódó jogszabályok eltérő rendelkezésének hiányában azonban meg kell állapítanunk, hogy amennyiben bebizonyosodik, hogy a fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet beálltát követően a vezető tisztségviselő a hitelezők érdekeinek figyelmen kívül hagyásával járt el, akkor ezen érdekek háttérbe szorulásának okától függetlenül a vezető tisztségviselő a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség szabályai szerint tartozik felelősséggel a hitelezőkkel szemben kielégítetlen követeléseik erejéig.

A Ptk. a vezető tisztségviselőknek a harmadik személyekkel szembeni felelőssége kapcsán a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség szabályait rendeli alkalmazni,⁷⁴ azaz a vezető tisztségviselő abban az esetben mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet beálltát követően úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Felmerül a kérdés, egy köztulajdonban álló gazdasági társaság ügyvezetési tevékenységének ellátása eltérő elvárhatósági szintet jelent-e a piaci gazdasági társaságok vezető tisztségviselőitől általában elvárható magatartáshoz képest. Álláspontunk szerint többek között a köztulajdonú társaságok nemzetgazdasági jelentőségére, az általuk ellátott tevékenység jellegére, valamint a közpénzekkel gazdálkodásra tekintettel a köztulajdonban álló gazdasági társaságok vezető tisztségviselőitől általában elvárható magatartás egy fokozott gondossági követelményt támaszt az operatív szerv tagjainak tevékenységvégzésével szemben.

---

⁷³ Ptk. 3:118. §, A hitelezői érdekek elsődlegességének figyelmen kívül hagyása mellett a vezető tisztségviselő felelőssége megállapításának elengedhetetlen feltétele, hogy ezen magatartása következtében az adós vagyona csökkenjen és a hitelezők követeléseinek teljes mértékben történő kielégítése meghiúsuljon. Lásd: BH 2017. 306.

⁷⁴ Ptk. 6:519. §

5. Összegzés

Tanulmányunkban a köztulajdonban álló gazdasági társaságok ügyvezetésének sajátosságait vizsgáltuk, bemutatva a Taktv. speciális rendelkezéseit, az alapelv-jellegű vagyongazdálkodási követelmények esetleges hatását a vezető tisztségviselők tevékenységére, valamint elemeztük az ügyvezetési tevékenységet ellátó személyek felelőssége kapcsán felmerülő sajátosságokat is. Vizsgálatunk célja volt többek között a köztulajdonban álló gazdasági társaságok speciális jellegének a hangsúlyozása, hiszen attól függetlenül, hogy ezen szervezetek szabályozásának az alapját is a Ptk. Harmadik Könyvében foglalt rendelkezések jelentik, számos vonatkozásban – így az ügyvezetés kapcsán is – jelentősen különböznek a klasszikus piaci gazdasági társaságoktól. Az operatív szervezetre irányadó sajátos jogszabályi rendelkezések közvetlenül csak a létszám és a javadalmazás vonatkozásában mutatnak eltéréseket a generális szabályokhoz képest, azonban álláspontunk szerint ezen jogi személyek társadalmi és nemzetgazdasági jelentőségére, valamint a tevékenység specialitására tekintettel számos más aspektusban is a klasszikustól eltérő ügyvezetés jellemzi ezeket a szervezeteket. Így a köztulajdonban álló gazdasági társaságok vagyongazdálkodására irányadó, alapelv-jellegű követelmények érvényesítése és betartása szerintünk többletkötelezettséget ró a vezető tisztségviselőre e tevékenységének ellátása során. Emellett meggyőződésünk szerint az általunk vizsgált szervezetek társadalmi és gazdasági jelentősége miatt az operatív szerv tagjaitól elvárható gondosság szintje is magasabban húzódik, ami a vezető tisztségviselők felelőségének megítélése kapcsán jelentőséggel bírhat, azzal, hogy a hatályos szabályozás nem tartalmaz speciális, a köztulajdonban álló gazdasági társaságok ügyvezetését ellátó személyek felelőségére irányadó rendelkezéseket. Zárszóként kiemeljük, hogy a felelőségi kérdéseket nagyban befolyásolja, hogy melyek azok a döntések, amelyek meghozatala a vezető tisztségviselő döntési kompetenciájába tartozik és melyek azok, amelyekben a legfőbb szerv határoz.
